

دیداری از دارالفنون

گزارشگر: علی ططری

عطف دیگری در تاریخ ایجاد مدارس در ایران
نمید.

با این که امیرکبیر سیزده روز پس از آغاز کار
دارالفنون، توسط دژخیمان قجری به قتل رسید،
دارالفنون کماکان به کار خود ادامه داد.

دارالفنون در بدو تأسیس پذیرای دانش‌آموزانی
بود که از بین شاهزادگان ۱۴ تا ۱۶ سال انتخاب
می‌شدند؛ ضمناً شهریه‌ای هم نمی‌پرداختند.

به تدریج رشته‌هایی مثل طب، جغرافیا، سینما،

تأسیس مدرسه دارالفنون در دوره ناصرالدین
شاه قاجار و به توصیه و صلاحدید میرزا تقی‌خان
امیرکبیر در سال ۱۲۶۸ (ه. ق) را می‌توان نقطه

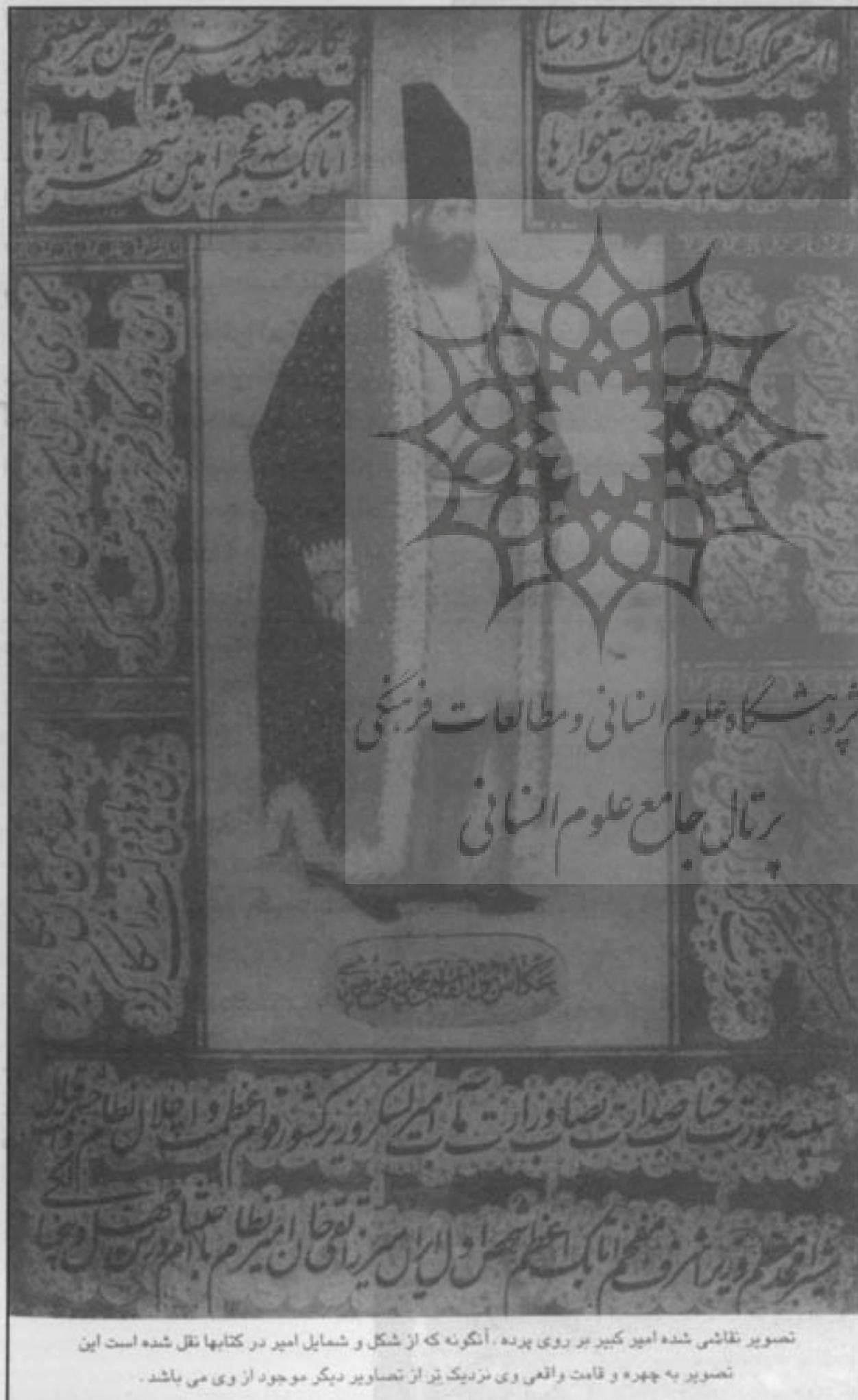

جعفر ضیاء الدین میرزا تقی خان امیرکبیر

در یکی از روزهای آبانماه با هماهنگی روابط
عمومی کتابخانه و به اتفاق تنی چند از همکاران
محترم به بازدید یکی از قدیمی‌ترین مدارس
پایتخت در ضلع جنوبی میدان امام خمینی
(توپخانه) رفتیم؛ مکانی به گستردگی تاریخ
آموزش و پرورش نوین کشورمان.
مدرسه دارالفنون و فعالیت‌های در حال انجام
در این مرکز موضوع گزارش حاضر است که به
همراه خوانندگان گرامی می‌خوانیم.

پیشینه و فکر تأسیس مراکز آموزشی و تربیتی
در ایران به سال‌های خیلی پیش‌تر بازمی‌گردد.
برخی از مورخان و محققان قدمت این مهم را
بنیانگذاری دانشگاه جندی‌شاپور در دوره ساسانیان
می‌دانند. پس از ورود اسلام به ایران در راستای
اقدامات خواجه نظام‌الملک وزیر مشهور و بانفوذ
سلجوقیان و با تأسیس مدارس نظامیه در سراسر
سرزمین‌های خلافت شرقی، این اقدام پیگیری

شد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

تصویر نقاشی شده امیرکبیر بر روی پرده. آنگونه که از شکل و شمایل امیر در کتابها نقل شده است این
تصویر به چهره و قامت واقعی وی نزدیک‌تر از تصاویر دیگر موجود از وی می‌باشد.

تئاتر، نقاشی، عکاسی در این مرکز آموزشی تدریس می‌شد. در اواخر دوره قاجار فعالیت دارالفنون رفته رفته دچار رکود گردید.

در فاصله سالهای ۱۳۱۰-۱۳۱۸ش دارالفنون مجدداً وارد دوره جدیدی از شکوفایی و رونق گردید. نیکلای نیویچ مارکف، مهندس روسی، مسئولیت بازسازی دارالفنون را به عهده گرفت و در زمان کفالت اسماعیل مرآت در وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه این اقدامات پیگیری شد. علاقه مفرط و اطلاعات فراوان مارکف در خصوص معماری ایرانی و هخامنشی باعث شد او ساختمانی جدید به سبک معماری هخامنشی - اروپایی بنیان گذارد.

در محوطه حیاط و ساختمان‌های دارالفنون اشعاری از یازده شاعر بزرگ پارسی نظیر فردوسی، مولوی، بابا افضل کاشانی و... بر کاشی‌های فیروزهای نقش بسته که جلوهای خاص به این بنای تاریخی داده است.

از یاد نبریم که دارالفنون را باید اولین دانشگاه ایران معاصر بدانیم چرا که سالها پس از تأسیس

آن یعنی در سال ۱۳۱۳ش دانشگاه تهران به همت اساتید و شاگردان همین مدرسه سربرآورد و دارالفنون تبدیل به دبیرستان شد.

دارالفنون بعد از انقلاب

پس از انقلاب اسلامی، دارالفنون به مرکز تربیت معلم تبدیل شد. مدتی هم مرکز آموزش عالی ضمن خدمت فرهنگیان وزارت آموزش و پرورش بود. در تاریخ ۲۵/۴/۱۳۶۷ این بنای تاریخی به شماره ۱۷۴۸ در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسید.

در زمان وزارت حسین مظفر در آموزش و پرورش بهره‌برداری از دارالفنون با عنوان «گنجینه و مرکز اسناد و مدارک وزارت آموزش و پرورش» مطرح گردید و به دنبال آن شورای معاونان وزارتخانه، مسئولیت پیگیری را به عهده پژوهشگاه آموزش و پرورش گذاشتند.

اکنون دارالفنون با عنوان «گنجینه و مرکز اسناد دارالفنون» و زیرمجموعه پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش در دو قسمت فرهنگی و پژوهشی و بازسازی و مرمت فعالیت‌های فرهنگی

خود را آغاز نموده است.

«گنجینه و مرکز اسناد دارالفنون»، به تعبیری موزه آموزش و پرورش را تشکیل می‌دهد چرا که تمامی اسناد و مدارک و کتب مختلف درسی در طی ۱۵۴ سال آموزش رسمی کشور را در خود جای داده است تا علاقمندان و محققان تاریخ آموزش و پرورش رسمی ایران با آسودگی خاطر به پژوهش در این زمینه بپردازند.

اینک دارالفنون با عمری حدود ۱۵۴ سال توسط هنرمندان توانمند این مرز و بوم در دست تعمیر و مرمت است و به طور حتم این بازسازی به گونه‌ای خواهد بود که بتواند هم ما را با فرهنگ معماری و دانش و هنر این بنای بسیار ارزشمند آشنا کند و هم زبان گویای فرهنگ، هنر و اندیشه ایرانیان آگاه باشد و این مهم دست نمی‌دهد مگر با همیاری و مساعدت مسئولین ذیربط.

در پایان، نگارنده از حُسن همکاری و اطلاع‌رسانی مدیریت محترم گنجینه و مرکز اسناد دارالفنون جناب آقای توحیدلو و نیز جناب آقای وزیری کمال سپاسگزاری و امتنان را دارد.

